

МІСЦЕ І РОЛЬ АКАДЕМІЇ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ТА МУНІЦИПАЛЬНИХ ОРГАНІВ

Інтеграція України у світовий простір, постійно зростаюча глобалізація та конкуренція на ринку праці висувають нові вимоги до забезпечення якості вищої освіти взагалі, і зокрема, до вузів, які готують кадри для управлінської сфери. Особливо актуальним це питання є в контексті напрацювання антикризових механізмів розвитку держави.

Інтеграция Украины в мировое сообщество, постоянно возрастающая глобализация и конкуренция на рынке труда выдвигают новые условия для обеспечения качества высшего развития в общем, и в частности к вузам, которые готовят кадры для управленческой сферы. Особенно актуальным этот вопрос является в контексте наработки антикризисных механизмов развития государства

Integration of Ukraine in a world association, constantly increasing globalization and competition at the market of labour pull out new terms for providing of quality of higher development in general, and in particular to the institutes of higher, which prepare shots for an administrative sphere. Especially actual this question is in the context of work of antikrizisnykh mechanisms of development of the state

Кадрова політика не втратила своєї актуальності і в ХХІ столітті, навіть навпаки, залишився одним із найважливіших факторів, який визначає ступінь розвиненості будь-якої країни. Реалії політичного та соціально-економічного сьогодення довели необхідність формування нового підходу до підготовки висококваліфікованих фахівців як з державного управління, так і з місцевого самоврядування, що сприятиме подоланню кризисної ситуації в Україні.

А ситуація з підготовки і перепідготовки кадрів, складна і сумна, незважаючи на абсолютні показники. Готуємо безліч спеціалістів, а знайти грамотного, фахово підготовленого менеджера, юриста, економіста для державної служби чи для органів місцевого управління – проблема.

Тому перед суспільством і державою стоїть гостре питання: «Кого навчати, чому навчати і як навчати?», а також налагодження механізму підготовки і перепідготовки кадрів, особливо управлінців.

Значущість та актуальність питання професіоналізації кадрів місцевого та регіонального самоврядування для розвитку України не раз була підкреслена в наукових роботах та статтях вітчизняних і зарубіжних дослідників, вчених та практиків. До них можна віднести Борсука М.О, Удовиченка В.П., Г. Атаманчука, В. Лугового, В. Малиновського, Н. Нижника, В.Олуйка. Але служба в органах місцевого самоврядування

частіше згадується в цих роботах тільки в контексті державної служби тому, що до прийняття Закону України “Про службу в органах місцевого самоврядування” [1] професійна діяльність працівників органів місцевого та регіонального самоврядування регулювалась Законом України “Про державну службу” [2].

Однак проблеми і пріоритети підготовки, удосконалення добору і розстановки кадрів саме для місцевого самоврядування потребують додаткового, поглибленого вивчення як серед науковців, так і серед практиків. Тут мають бути враховані національні традиції, надбання попереднього періоду, світовий досвід муніципального управління. Створення резерву та підготовка службовців для органів місцевого самоврядування повинні відповідати всім вимогам державної кадрової політики, входити в єдиний комплекс підготовки державних службовців, і в той же час мати певну автономію, відокремленість від системи підготовки кадрів для органів виконавчої влади [5]. Це дасть змогу врахувати й реалізувати особливості діяльності органів місцевого самоврядування, забезпечити відповідний науковий, методичний та організаційний рівень навчання.

Академія муніципального управління – вищий державний навчальний заклад IV рівня акредитації пропонує своє бачення і аргументацію підходів до основних питань реформування вищої освіти.

Вірно визначити пріоритети діяльності навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців для органів державної влади та місцевого самоврядування, чітко сформулювати спільні завдання на перспективу та вірно вибрати напрями подальшого розвитку, на наш погляд, головні завдання програми підготовки фахівців-управлінців. А окрім цього, ми маємо перейти на світові стандарти навчання фахівців-управлінців (тим більше, що Україна є учасником Болонського процесу)[3], при цьому роль держави у регулюванні державних стандартів має бути суттєво змінена. На наш погляд, навчальний заклад, як виробник освітньої послуги, має бути більш самостійним у виборі освітніх траєкторій.

Звичайно, ми розуміємо, що не можемо вирішити всі внутрішні проблеми в державі, подолати кризову ситуацію, (бо проблема підготовки кадрів – це, в першу чергу, проблема держави), але ми готові бути площадкою для відпрацювання різних інноваційних ідей щодо підготовки управлінських кадрів, незважаючи, що лише починаємо цей шлях.

На нашу думку, підготовка фахівця для органів регіонального та місцевого самоврядування, а також для державних органів влади потребує, в першу чергу, концептуальної спрямованості самого навчання. І для справедливості скажемо, що не все так погано. Наприклад, започаткування у 2009-2010 н.р. підготовки державних службовців з державного управління через магістерську програму в Академії муніципального управління.

Вибір Академії муніципального управління для цієї відповідальної місії – формування нової інституційної спроможності Головдержслужби України для професійного навчання державних службовців не є випадковим. 15 років наполегливої, послідовної праці, чіткого визначення кожного кроку – не минули даремно. Сьогодні в Академії працює потужний професорсько-викладацький склад, залучаються до співпраці і посадові особи місцевого самоврядування, склалися певні традиції підготовки фахівців. І як наслідок цієї роботи започатковано функціональну спеціалізацію «Державне управління та місцеве самоврядування», досить активно розвивається напрямок «державне управління». Відкрита магістратура, працює аспірантура з 2 спеціальностей 25.00.02 – механізми державного управління та 25.00.04 – місцеве самоврядування. З тих же спеціальностей активно працює і Спеціалізована вчена рада, до якої входять провідні науковці та практики державного управління та місцевого самоврядування.

Збірник наукових праць Академії (серія «Державне управління») за цей час став провідним науковим фаховим виданням в галузі науки «Державне управління», в якому мають можливість публікувати свої праці не тільки науковці Академії, але й працівники інших навчальних закладів та наукових установ.

У листопаді 2008 року на базі Академії був проведений III тур муніципальних слухань Всеукраїнського конкурсу «Кращий державний службовець», а сьогодні ми вже готуємось до III туру 2010.

Щорічно Академією муніципального управління спільно з Міністерством будівництва та регіонального розвитку України, Київською міською радою. Асоціацією міст і громад України проводиться науково-практична конференція «Актуальні проблеми муніципального управління». Її мета – виявлення, обговорення та узагальнення широкого кола проблем муніципального управління, а також пошуку підходів, принципів, методів правового, фінансового організаційного та соціального механізмів їх вирішення.

Ознайомлення з досвідом роботи, в першу чергу головного вищого навчального закладу у системі професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, яким є Національна академія державного управління при Президентові України та з досвідом роботи інших 16 вищих навчальних закладів, а також враховуючи те, що у 2009 році ще додатково залучились 8 навчальних закладів, зробимо пропозиції щодо покращення підготовки фахівців.

По-перше. На нашу думку, враховуючи реалії сучасного етапу розвитку держави, кризовий стан економіки, її фінансово-економічну, політичну, соціальну нестабільність – потребують уточнення напрямки спеціалізації та програми підготовки магістрів за спеціальностями.

В межах спеціалізації, наприклад, економіка, пропонується розробити та впровадити магістерські програми «Державний фінансовий контроль», «Державний митний контроль», «Державний податковий контроль», «Державний контроль у сфері землекористування та землевпорядкування», «Державне регулювання підприємницької діяльності», «Державна аграрна політика» тощо (це ж стосується і екологізації навчальних дисциплін, адже екологічний напрямок розвитку сьогодні є пріоритетом Європейської Спільноти).

По-друге, враховуючи те, що кожен з вищих навчальних закладів, який здійснює підготовку магістрів у галузі знань «Державне управління» має свої певні традиції, фахове спрямування, перевалюючий напрямок, професорсько-викладацький склад та роками відпрацьовані методики викладання, на нашу думку, необхідна в межах запланованих спеціалізацій – певна переорієнтація навчального закладу та закріплення їх за певним професійним спрямуванням.

І ще одне дуже важливе питання – практичне навчання. Набутий досвід доводить, що наскрізний підхід до організації практики (з 2-го по 5-ий курс) збільшує шанси випускників проявити себе, а студенту розраховувати на майбутнє працевлаштування. Причому при виборі бази практики, треба враховувати і думку самого студента, який буде зацікавлений проявити себе з кращої сторони для майбутнього працевлаштування, і виконуючи роботу, яка йому до снаги.

Але, на нашу думку, сьогодні навчальні плани відводять дуже мало годин на практику з функціональної спеціалізації (для порівняння – в європейських вузах практика займає біля 2/3 навчального плану). І цю традицію треба змінювати, адже тільки практичне навчання дозволить отримати майбутньому фахівцю тих навичок і умінь, які можна набути тільки власним досвідом, а не теорією.

По-третє, враховуючи дві попередні позиції, на нашу думку, необхідна певна спеціалізація при формуванні навчальних груп слухачів, зарахованих на навчання, як за державним замовленням, так і по контракту, за професійним напрямком майбутнього працевлаштування.

Такі цільові «професійно-орієнтовані групи», сформовані зі слухачів, відповідно до напрямку їх подальшої роботи, а не місця проживання, повинні навчатися в спеціалізованих професійно-орієнтованих вищих навчальних закладах, адже ми усвідомлюємо, що краще, чим Дніпропетровська митна академія ніхто не підготує фахівців цієї спеціалізації «Державний митний контроль» або Буковинська державна фінансова академія – фахівців зі спеціалізації «Державний фінансовий контроль». Небезпідставно можемо сказати, що Академія муніципального управління підготовує кращих фахівців в сфері територіального управління та місцевого самоврядування.

Важливо і те, що відбувається у сфері регулювання галузевих стандартів держави. З однієї сторони монополією держави є стандарти,

навчальні плани, нові спеціальності, дипломи. Причому, зауважу, що контроль тут дуже жорсткий. Я би сказала, що у цій справі абсолютна монополія держави.

Але треба визнати, що наші вітчизняні стандарти не відповідають світовим. Українські стандарти по суті є «містечковими», «хуторянськими». Роль держави у регулюванні цих питань має бути замінена.

Виробник освітньої послуги, тобто навчальний заклад, має бути самостійним у виборі своїх засобів.

Висновки. Для підвищення якості стандартів в освітніх магістерських програмах з підготовки державних службовців потрібно запровадити внутрішній аудит. Вузи мають бути не лише інсайдерами. Зрештою має бути чітка національна рамка кваліфікацій, яка б узгоджувалась з європейською. А для цього потрібно долучати міжнародних спеціалістів до визначення якості навчальних програм та навчальних планів магістрів. Тільки тоді український диплом буде мати вагу у світовому освітянському просторі.

Ще одним важливим, на наш погляд питанням є міжнародна співпраця. Переймаючи досвід міжнародних вузів-партнерів, які готують фахівців зі спеціалізації «Державне управління», ми тим самим перемаємо і світові методи управління, які на наш погляд можуть допомогти в подоланні як політичної так і економічної кризи в Україні.

Отже, підсумовуючи вищенаведене можна констатувати, що ефективне функціонування системи місцевого самоврядування, її економічний та соціальний розвиток неможливі без високопрофесійного персоналу органів місцевого самоврядування – персоналу нового типу, саме управлінського апарату, спроможного приймати рішення та забезпечувати успіх соціально-економічних і політичних перетворень. Для цього необхідно, передусім, створити ефективну систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, спроможних забезпечити розвиток системи місцевого самоврядування.

Процес реорганізації ринку освітянських послуг вже почався, і держава, і навчальні заклади намагаються вирішити проблеми кадрового забезпечення державного та місцевого управління, розуміючи важливість цієї проблеми для України. Розуміє це і професорсько-викладацький склад Академії, намагаючись максимально наблизити навчальний заклад до європейських стандартів в підготовці фахівця-управлінця. Звичайно, залишається ще багато відкритих питань, але перші, самі найважчі кроки в цьому напрямку вже зроблені.

Використані джерела інформації:

1. Закон України «Про державну службу» від 16 грудня 1997 р. № 3723-XII // ВВР України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.

2. Закон України "Про службу в органах місцевого самоврядування" від 7 червня 2001 р. № 2493-111 // Уряд. кур'єр. – 2001. – № 116. – 4 лип.
3. Наказ МОН N 612 від 13.07.2007 "Про затвердження Плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010 року"
4. Борсук М.О. Проблемні питання проходження служби в органах місцевого самоврядування України та шляхи їх вирішення// Удосконалення механізмів державного управління та місцевого самоврядування: Матеріали наук.-практ.конф. за міжн.участю (10.04.09) / За заг.ред. В.К.Присяжнюка, В.Д.Бакуменка, Т.В.Іванової.–К.: Видав.-поліграф.центр АМУ, у 2-х част., Ч.1., 2009. – 272 с., с.23-29
5. Кошова Т. Професійний розвиток персоналу органів місцевого самоврядування як складова розвитку громадянського суспільства // Вісн. НАДУ. – 2002. – № 2. – С. 135.